

Inserati se sprejemajo in velja tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedijca na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " " "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Na delo!

Dočakali smo novega leča, katero nas kliče na novo delo. Saj delati moramo, dokler živimo in dokler smo zdravi in krepki. V čem pa naj obstoji naša delavnost? V prvi vrsti, se ve da moramo delati za svoj namen na tem svetu, za svojo pravo domovino v nebesih. Ker „kaj koristi človeku, če celi svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi!“ Lepo je sicer, če se človek poganja za prav čno, posvetno reč, za narodnost in domovino; pa to mu za večnost ne bi koristilo, ako pri tem pozabi na svojo dušo. Rodoljubje mora biti združeno s krščansko zvestobo; lahko je človek iskren domoljub in še zvest katolik ob enem, in še več bo tak storil, ker ima blagoslov z nebes na svoji strani, po besedah nepozabljivega Slomška: „prazno je delo brez žegna z nebes“.

Ne zadostuje pa, da smo samo po imenu kristjani, mi moramo to tudi dejansko kazati, in prilik za to ima vsak po svojem stanu več ko dovolj. Naš narod je v svojih raznih stanovih zadosti reven, saj zdihuje kmet in obrtnik, kakor tudi prosti težak, da ne govorimo o bolnih in silno revnih ljudeh, ki se jih med nami ne manjka. Z dobrimi deli in sveti, pa z delavnostjo v povzdigo blagostanja našega naroda si bomo pridobili zaslug ne samo za narod, ampak tudi za večnost.

Skrbeti moramo pa tudi za posvetne potrebe, za bodočnost našega naroda, ter nadaljevati svoje rodoljubno delo. Najhujši naš sovražnik je bila od nekdanja naša lastna malomarnost in poustljivost, ali če hočemo, naša apatija. Že davno bi si bili več pravic in več veljave priborili, ako bi bili bolj iskreni, bolj

goreči, bolj požrtvovalni. Mnogo jih je, ki sebično le svoje koristi iščejo, za občni blagor pa se ne zmenijo; tako je domovinska stvar prepuščena le nekterim redkim, plemenitim značajem, ki so svoje moči posvetili narodu. Krepko moramo delati in se poganjati za narodne pravice, ker kar bomo priborili s skupnimi močmi, to vse bo v korist nam in našim potomcem.

Marljivo moramo delati tudi na literarnem polju, kajti literatura je tisti duševni zaklad, iz katerega bodo duhovi zajemali svojo duševno hrano; boljši in večji ko bo naša literatura, bolj trdno bo stal naš narod, ker mu ne bo treba zmerom in vsega pri sosedih na posodo jemati, kar bo potreboval za svojo izobraženje; pogled na lastni zaklad vede, učenosti etoril ga bo ponosnega in tujim vabljenjem nepristopnega.

Mi ne smemo čakati, kdaj nam bo vlada priskrbela šolske knjige, ampak sami si moramo narediti tako bogato znanostno literaturo, da ne bodo samo dijaki z vsemi potrebnimi knjigami preskrbljeni, ampak da bodo še drugi izven šol, odrasčeni in mladenčji, kakor tudi gospe in gospice v obilnosti preskrbljene z vsakovrstnimi knjigami, ki so pripravne za poduk v vedah, obrtnih strokah, umetnosti, lepoznanstvu itd. Dandanes izobraženost ni več predprava maloštevilnih izvoljenih, ampak sega čedalje bolj v množino ljudstva, v razne kroge in stanove. Ako se nam posreči, dospeti do takega napredka, da bo naš obrtnik, naš kmet, naš delavec vsled slovenskih strokovnih in drugih podučnih knjig bolj izobražen, nego njegov nemški sosed, potem se nam ponemčevanja ni treba več bati, kajti nihče ne bo hrepenel po nemščini, ako bo videl, da

ima v svojem jeziku dovolj pripravnih sredstev za svoje izobraževanje.

Narod naš rad bere in vsaka dobra knjiga se bo brez zgube razpečala, ako narod enkrat privadimo k branju in mu dobre knjige vzajemno priporočamo. Na mesto medsobnega boja pisateljev in tiskarjev naj bi pa stopila skupna navdušenost za naš duševni napredek in pisatelji in založniki se bodo veliko bolje počutili nego do sedaj.

Taka delavnost na bo toraj priporočena vsem rodoljubom in potem leto 1882 ne bo ostalo brez uspehov in narodnih zmag!

Obrtništvo pa državni zbor.

I.

Med predlogi državnega zbora je eden najvažnejših načrt nove obrtniške postave. Od pravilne rešitve tega vprašanja je odvisna osoda na tisoč in tisoč obrtnikov, ki so vsled dose-danje obrtniške svobode prišli v pomanjkanje in ubožstvo. Nekdaj bili so v večih mestih posebni okrajji, kjer so razni obrtniki stanovali in je sleherni izmed njih imel svojo ne sicer veliko, pa snažno hišico, kjer je v zadovoljnosti in brez pomanjkanja živel s svojo družino. Zdaj se je vse to obrnilo. Male snažne hišice so zginile, in na njih mestu stoje navadno velikanske fabrike, katerih gospodar bogastvo zbira na kupe in se košato okoli vozari, nekdanji svobodni obrtniki pa kot delalci v njegovi tovarni medlé imajoč le toliko plače, da ne morejo z njo ne živeti ne umreti. Pač umevno je toraj, da si želé bogatini še za naprej blaženo obrtniško svobodo, ki jim dovoljuje napravo velikanskih tovarn, ki uničujejo manjši obrtnike in ves zaslužek zbirajo v ro-

Za novo leto 1882.

Iz Štajarskega 1. januarja.

Navada je, da si prijatelji in znanci ob novem letu izražajo svoje voščila, kakor: dolgo, veselo in zadovoljno življenje, zdravje, srečo, ter sploh stvari, katerih si sami v izobilji želimo in za najprimernejše pripoznavamo. Vsaj je ja nastop novega leta sličen neuganjivi prikazni čarobnega duha, katero zavito v neprezorno meglo bodočnosti, že samo sili nas zemljane k temu, da se mu priporočamo, želeči si dosego dobrot in odvrnitve vseh neugodnost. Tudi okrog „Slovenca“ je zbranih dosti mu vdanih, zvestih prijateljev, kateri mu kakor vsigdar, tudi v tem času najboljšega vspeha voščijo; toraj naj tudi on danes na pragu novega leta prinese svojim zvestim in sploh vsem slovenskim domoljubom v dar svoje voščila, sicer priprosta in vsakdanja a vsekako iskrena in rodoljubna.

Mladí se nam novo leto, za zavezo donaša k nam svoje vesele in žale ure, prav kakor mlado dete na svet porojeno, o katerem se še

ne zna, kakšna mu bo osoda. Nade so sicer povsodi dobrohoteče in velike, ker je tudi naše življenje le kakor morje samih nad; žal samo, da se le tako redko, ali clo ne hote spolniti. A vkljub temu pak povzemamo v dolžnost pozdravljati naš mladi rodoljubni naraščaj s staroznanim voščilom: dobro jutro! Kakor se v spomladi sleherni, ki seje in sadi, okopuje in goji, vsega najboljšega iz svojega truda nadja; kakor je gorak letni dan po vremenu iz zalega jutra, osoda poznejših let pak iz dobro porabljenosti mladosti odvisna, tako je opravičeno tudi naše voščilo: dobro jutro! Slično od jutranjega solca oživljajočim cveticam tudi Ti, mladost, vedriš naše lica, ako si še v prvi rani dóbi svojega veka vsa rodoljubna in čednostna a pred vsem pak bogobječa in nepopačena od zlobe svetá. Dá, rasti in krepí se naša mladež, Ti naše upanje in ponos, ker Tebi še cvetó rožice življenja spomladi v spodbujo, da tudi cveticam čednosti daš prostora v svoji duši, da se takó neiskusena ložej ovaruješ okužene mlake, v kateri bi si oblatila svoje čutila, ter služila namesto

v čast, narodu svojému le v sramoto! Brezskrbno še živiš sedaj pod páznim očesom svojih staršev in odgojiteljev, toraj vživaj v nedolžnem veselji radostno novega leta veselo mlado jutro!

Izkušnim boriteljem, ali vsaj narodno mislečim Slovincem pak naj velja drugo voščilo: dober dan! V veku v kojem je vsak sam za se mož, ko povdarja in misli po lastnem prepričanju, po katerem potem tudi svoje dejanje vravnava, treba je zmerom toplega razavetljenega dneva, dneva brez viharjev in nim, brez prevelike suše, ali nadmernih nalivov, in ravno tega njim želi naše voščilo: dober dan! Ti so sedaj prava zlata pšenica, izrasla na domačih tleh, če se namreč poleg neskaljenega rodo- in domoljubja zamorejo ponašati še s čistim značajem in vztrajno požrtvovalnostjo, ter reprezentujejo glavno silo sinov Slovenije, katera hrani že sedaj za vsacega neunenljivi lavorjev venec. Zares boj je strog, dela na narodnem polju veliko, treba toraj k temu primerne svitlobe dneva, pa tudi oživljajoče gorkote solca rodoljubja, da bo takó

kah premožnejših ljudi. A ravno tako umevno je tudi, da manjši obrtniki kličejo na pomoč zoper tako početje in da žele omejitev obrtniške svobode.

Ti dvojni sebi nasprotni nazori kažejo se tudi med poslanci državnega zbora. Glavna zaslomba tako imenovane vstavoverne stranke so judje, fabrikantje in mestni bogatini, zato pa njim na ljubo levičarski ali vstavoverni poslanci nečejo nič slišati o tem, da naj bilo po novi postavi konec svobodne obrtnije. Na desnici pa je večina poslancev, ki je v vedni dotiki s priprostim ljudstvom, ki toraj pozna bede, ktere ga tarejo, in hoče po svoji moči tudi delati na to, da se prej ko mogoče odpravijo. Ta večina je toraj že od nekdanj silila, naj se tolikanj škodljiva in pomanjkljiva obrtniška postava spremeni, ter je z veseljem pozdravila prvi dotični predlog, ki ga je bila sedanja vlada že precej v začetku predložila državnemu zboru in ki je imel zboljšati vsaj nekatere zadeve obrtniškega stanu.

Levičarji so pa že precej takrat pokazali, da jim prememba obrtniške postave ni posebno všeč, in so zlasti godrnjali zastran postopenih določb, ki bi zadele fabrikante ali tovarnarje ter jim nakladale dolžnost, nekoliko bolj skrbeti za svoje delavce in z njimi ne ravnati po živinsko ampak po človeško. Ker so pa sprevidili, da jim ne bode lahko mogoče se upirati večini, nastopili so drugo pot, da bi dosegli svoj namen. Skušali so namreč vso reč zavleči. Pri vsaki seji obrtniškega odseka, v katerem je izmed slovenskih poslancev g. Klun, govorili so vsi levičarji, se ve da, vsi eno in isto, ter so vezali svoje neslane otrobe, samo da bi odsek ne mogel priti do nobenega sklepa. Glavni vzrok, s katerim so pobijali vladni predlog, bil je pa ta, da samo dodatek k obrtniški postavi ne zadostuje, ampak da je treba cele čisto nove obrtniške postave. Tudi večina je vedela, da je sedanja postava silno pomanjkljiva in da je bode treba premeniti skoraj vso, ali ker taka postava potrebuje silno veliko časa, preden se vsetransko pretrese in določi, mislila je, da je bolje, naj se za delavce in obrtnike precej zgodi, kar je mogoče, naj se odpravijo vsaj najsilnejše krivice, dokler bode pozneje mogoče premeniti celo postavo. Večina je ob enem pa tudi sprevidela, da hočejo levičarji s svojimi pomi-

sliki reč samo zavleči, zato jim je kmalo sapa zaprla s tem, da je sprejela konec splošnje obravnave, ter začela pretresati posamezne paragrafe.

Ali kakor prej pri splošnji obravnavi, tako so liberalni levičarji delali tudi pri posameznih paragrafih, pri katerih so zopet na dolgo in široko razkazovali, da tako ne bo šlo, da bode treba cele postave itd. Kako pusto so ugovarjali, priča naj bolje to, da je obrtniški odsek enkrat sedel od 6. ure zvečer do polu enajste ter se prepiral zaradi enega samega čisto kratkega stavka. Posvetovanje je toraj le počasi napredovalo, dasi je odsek skoraj vsaki teden po trikrat in še več zbroval, in ko se je državni zbor bilžal k koncu, bil je dovršen že velik del dotičnega vladnega predloga.

Politični pregled.

V Ljubljani 2. januarja.

Pri cesarju so bili 29. dec. pri avdienci državni poslanci Groholski, knez Liechtenstein pa baron Gödel, da jim izreko vošila za novo leto. Proti baronu Gödelu so cesar izrekli svoje mišljenje nad premožnimi nesrečami, ki tako pogosto zadevajo kmečko prebivalstvo na Spodnjem Štajarskem ter so prav skrbno popraševali o razmerah kmečkih posestnikov v omenjenih okrajih.

Cesarica se poda v začetku meseca februarja na Angleško v Combermere Abbey, kjer je tudi lani bila. Ko se vrne domu, podala se bo na Italijansko.

Državni zbor se skoraj gotovo prične 17. januarja, ker je dr. Groholski za 16. januarja povabil poljski klub k navadni klubovi seji. — Komisija gospodske zbornice je te dni pretresla postavo o praškem vseučilišču, pa ni še nič sklenila.

Levičarji se še zdaj niso pomirili vsled silne zaušnice, ki so jo po nedavnih cesarjevih besedah dobili. Za trdno so pričakovali, da bode vlada šla in dr. Herbst je poljskemu poslancu Smarcezkemu nekoliko dni prej, ko je bila tržaška deputacija pri cesarju, odločno rekel, da bo moral o božičnih praznikih grof Taaffe odstopiti, zdaj pa vidi, da so bile vse dotične nade le prazne pene. Obrnili so toraj svoje oči drugam ter pričakujejo rešitve

od velikih posestnikov českih, katerim skušajo dopovedati, naj pretrgajo pogodbo, ki so jo sklenili s svojimi českimi tovariši, in naj na mesto grofa Thuna ne volijo več kakega Čeha, ampak zopet Nemca. Pa ko bi tudi nekteri zagrizeni strankarji hoteli prelomiti svojim českim tovarišem dano besedo, so vendar le mnogi med njimi, ki se skrbno ozirajo na veter, ki piše s cesarskega dvora, in ki po zadnji izjavi vladarjevi zaradi nekterih kričačev kakor Rus, Herbst in drugih, ki na Českem nimajo čisto nič opraviti, pač ne bodo več hotli slepo v njihov rog trobiti in podpirati njih uporno nasprotovanje. Kam pa ti ljudje merijo, kaže dovolj jasno nemško liberalno društvo v Riedu na Spodnjem Avstrijskem, ki je poslancu Teuschelnu, proti kateremu so cesar govorili svoje pomenjive besede, zaradi njegovega dolžnostnega in rodoljubnega (!) nasprotovanja izreklo svojo najtoplejše zahvalo!

Goriška „Soča“ naznanilu, da se je dr. Rabi zaradi znanih cesarjevih besed odpo-vedal poslanstvu, pristavlja: „Nekteri trdijo, da imamo tudi na Goriškem Rablne, ktere je zadela cesarjeva beseda o falcijozni opoziciji. Po našem mnenju dotičniki to najbolje sami vedo“. V pojasnilo povemo, da ima Goriško v državnem zboru štiri poslance. Dva izmed njih dr. Tonkli in prošt Valussi sta v Hohenwartovem klubu, grof Coronini je samec in se ni hotel pridružiti levičarjem, dasi so si na vso moč prizadevali ga za se pridobiti; po zadnji cesarjevi izjavi pa se bo še bolj ogibal levičarjev in bo gotovo še bolj pogosto glasoval z desnico kakor pa dosedaj. Četrti poslanec je g. Pajer, deželni glavar goriški, ki je bil v klubu levičarjev in na kterege lete gori omenjene besede goriške „Soče“. Je pa tudi v resnici čudno, da se Pajer, ki hoče veljati za Laha in ki je bil deloma izvoljen tudi od Slovencev, pajdaši z ljudmi, ki se v prvi vrsti potegujejo za nemščino, in da se deželni glavar goriški pridružuje ljudem, kateri so se zarotili k upornemu nasprotovanju, in katerih glavni namen je vedno nagajanje sedanji vladi!

Izvirni dopisi.

Iz Lavantinske škofije, 31. dec
Na koncu starega in početku novega leta se

življenja letni čas poklicu primerno najbolje preveden; toraj pač po vsej pravici želimo, voščeci dobrega prospeha k temu, dober dan! Naj nam on nikdar ne zakriva solnca nade v boljšo prihodnost, naj pa tudi ne žari s presilno sušo nemarnosti, ali poliva z močilom mlačnosti, kar vse bi bilo našemu poklicu in napredku v zaviro. Poletje navadno že prinaša nekaj sadežev, toraj naj tudi prizadeve teh narodnih ratarjev ne bodo brezvspešne ali ne plodonosne!

Rodoljubom, ki stojé tako rekoč v jeseni svojega življenja, koji so delovali že, ko je bila na domačem polji še trda celina, naj se glasi naše voščilo: dober večer! Naj vživajo vsi naši narodni buditelji, kateri so že vročino dneva prenesli, po svojem delu in trudu sladki in prijeten večer, večer brezi odurnega vremena in mraza, katerega bi nehvaležnost potomstva najbolj povzročevala. Odpočijejo si naj stare sile in oslabei udje, ker po neumornem delu je sladki pokoj, katerega je v hladnem večeru najprimernejše vživati. Toda zbog tega še vendar ni treba pustiti iz vida vsega, kar se še po polji okrog dogaja in dela, ker izkušeni nasveti starih, s katerimi bi pač ne smeli

preskromni biti, so še delujočim vedno koristni in potrebni, in treznost se zove krepost, katero doniša počivajočim večerni hlad, naj bi toraj k njej spodbujale vsikdar te poštene osivele glave, posebno pak kadar bi brumeči valovi strasti žugali pogubiti ali vznemirjati barčico naše narodnosti, naše vere in naših običajev. Takó se bo vošilice dober večer še v burnih dnevih kot podučen odziv dvojnato dobrozeleče pokazalo, naj bi se tedaj vsaj enkrat obistinilo. Dá, naj se raduje vsak dobrega večera svojega poznega veka, ki naj ga pa še posebej blaži sladka zavest, da je bilo vse ono, kar je bilo storjeno v blagor človeštva, v blagor lastnega poklica, plemenito in dobro! To poslednje še posebno vošči naš dober večer!

A vsem onim, kateri so bili kedaj med nami in jih sedaj ni več, pa voščimo: lahko noč! Lahka naj jim bode zemljica domača ali tuja, ki jih pokriva mirna njih smrtnega spanja noč, katera bo kedaj zajela tudi nas, zajela sčasoma stvarstvo, koje se še giblje na zemlji. Nikar ne mislite drage duše, da ste že pozabljeni, tú med nami ne, po nikakem ne! Kajti zbog svojih dobrih dejanj, zbog

vzlednega življenja postali ste nemaljivi v spominu svojih potomcev, kateri Vam tu želé lahko noč. Človeštvo sicer praznuje še le pričetek novega leta, praznik novo leto nazvan, pa njega ure že tekó v neizmerno večnost, od koder se nikdar več ne povrnejo in brzo, kakor nedavno staro, preminilo bo tudi to novo leto, za katero še nobeden ne ve, kaj vse bo ljudem prineslo. Vas, ki ste tek svojega življenja dokončali, sicer burni ali tudi povoljni časi sedanjosti ne dosežajo, ker za Vas je časnost minula.

Voščila novega leta so sicer premnogostranska in različna, in naša vroča želja je, da se izvé vse, kar jih je vzvišenih in plemenitih, dasi tudi že po pesniku znamo: „Minljivost sladkih zvez na svet oznani: Kak kratko je veselih dni število, Da srečen je le ta, kdor z Bogomilo „Up sreče on' stran groba v prsih hrani“, katero zaupamo, da tudi Vi vživite, zbog česar Vam še enkrat prirsčno ključemo: lahko noč! — Težnja po dosegi svojega cilja nam bodi toraj vsem najboljše voščilo za novo leto!

pač spodobi, da se človek ozre naprej in nazaj ter presodi, kaj in kako je delal v starem, in kaj in kako hoče početi v novem letu. Zato je zlasti dobro, da stare račune poravnamo s svojimi bližnjimi in s samim seboj in da si osnovamo določen črtež za naše bodoče ravnanje in delovanje. V take in enake misli vtopljen, dobil sem starega leta dan duhovni šematizem naše škofije za leto 1882 v roke, in ko ga le površno pregledam, opazil sem marsikaj v njem, kar se mi zdi vredno premissljevanja zavoljo srečne bodočnosti naše škofije.

Po novem šematizmu ima naša škofija 463.286 prebivalcev in 470 duhovnikov med tem pa je le 360 dušnih pastirjev za 422 službenih mest, tako da je že zdaj 62 mest, namreč 58 kaplanij in 4 beneficiji izpraznenih. Če primerimo število dušnih pastirjev številu prebivalcev, vidimo, da ima poprek vsak dušni pastir po 1300 duš oskrbovati, kar je zlasti v goratih krajih že velika in težka skrb.

Umrlo je v pretečenem letu 19 duhovnikov, sicer večidel starih, najmlajši je bil Konjiški nadžupnik dr. Josip Ulaga, kterega je plućna vnetica pobrala v 56. letu njegovega življenja; mesto teh pa so prišli na novo v dušno pastirovanje le trije in novomašnika smo imeli samo dva. Tudi zanaprej nimamo veliko upanja gledé novega naraščaja za umrle duhovnike. kajti bogoslovcev je v IV. letu le 6, v III. 14, v II. 9 in I. tudi samo 9. V dijaškem seme-nišču je gojencev 43, pa v VIII. razredu so samo 3, iz nižjih razredov, kder jih je po več, pa pač vsi ne bodo do vrhunca priplazili.

Če te statistične podatke z dotičnimi podatki prejšnjih let primerimo, morajo pač žalostne misli obiti vsakega, komur je mar za blagor in srečo naše škofije; kajti število službenih mest ostane vedno jednako, število ljudstva se povikšuje, število duhovnikov pa se vedno zmanjšuje. Če bo to šlo nekoliko let tako naprej, kakor že nektera leta, tedaj bo tudi pri nas kmalu nastalo takšno pomanjkanje duhovnikov, da ne bo mogoče vsem dušnim potrebam vernikov vstreci. Do zdaj še pri nas ni bilo velikega pomanjkanja duhovnikov, ker smo še pred nekterimi leti skoro vsa mesta imeli napolnjena, ali veliko starih duhovnikov, ki morajo vmreti, p čel naraščaj novih moči in vsled tega vedno težavnije službovanje in gostejše izvanredno umiranje duhovnikov vtegne v malo letih povzročiti jako občutljivo pomanjkanje duhovnikov. Za škofijo pa je pomanjkanje duhovnikov velika nesreča, zato je vredno o tem poprej premisljevati in če se dá temu v okom priti, vse storiti, kar je mogoče, ker nesreči se je vselej lažje ogniti nego jo popraviti. Po časnikih je ravno zdaj čitati, da v državnem zboru mislijo resno na vravnanje duhovniške plače.

Če to pošteno in srečno doženejo, smemo upati, da bo velika ovira odstranjena in da bo se marsikteri mladeneč obrnil k duhovniškem stanu, kterega bi sicer mastna služba drugam potegnula. Če nam novo leto prinese pravično in dostojno uravnanje duhovniške plače, tedaj ga bode za gotovo marsikteri duhovnik po pravici blagoslovljal.

Iz Štajarskega. (Klerikalcev doma se ne zbat.) Bil je čas, da je kaka ognjena beseda, nemški jo zovejo „Schlager“, postavim: Concordat, ultramontan, klerikal itd. vse po koncu in na noge spravila. Mi smo mislili, da so ti dnovi spreminuli. Upamo in želimo, da gg. tovarši, naši drugovi na naši strani se klerikalcev ne ustrašijo više. Ni bilo dobro, ako „Sl. Narod“ in „Politik“ zavoljo

novega klerikalnega dunajskega kluba besedo o klerikalnih spregovorijo, ni dobro koroški duhovščini očitati, da je ona narodni razpad zakrivila. Ako je kde narodni življenjski rešen, se je to edino zgodilo po duhovščini. Za elegantnega, galantnega, prav liberalnega, ki marsikaj strpi, za učenega g. tovarša v našem taboru bi bilo prav priznati tudi klerikalce. To želimo, to bi bili veseli dnevi.

Iz Celja, 31. decembra. Igrokaz: Sveta noč, ki se je predstavljal na nedolžnih otrocih dan, kakor ste v zadnji številki poročali, se je moral dan pozneje, 29. dec. zopet predstavljati. Mnogo oseb ni imelo prvi dan prostora v sobani „pri belem volu“. Božična drevesa so se po igri razsvetila, obrale so se „zlate jabelke“, itd. — Skoraj vsi otroci, bilo jih je okoli 350, dobili so če tudi majhno božično darilce. Zapele so se nekatere božične pesmice in svečanosti je bilo konec.

Iz Novega mesta, 30. decembra. (Obsojeni učitelj.) Glasoviti učitelj Žvokelj ni dobil samo 3 dni zapora, kakor sem čital danes v „Slovenču“, ampak „tri tedne“ in vsaki teden dva dni posta. Tožil ga je namreč g. Brgant, župnik v Brusnicah, ker je med drugimi opravljenimi besedami zoper njega, tudi to laž po Brusnicah trosil, da je bil g. župnik na prižnici „pijan“. Ne samo s tacimi in enacimi nesramnimi besedami, tudi se svojimi brezvernimi nazori, s katerimi kratkočasi pri svojem popivanju prosto ljudstvo, pohujšuje ne samo odraslih ljudi, temveč, kar je še huje, tudi nedolžno šolsko mladino. Jaz bi tu vprašal, jeli v resnici njegov protektor še zmiraj tako mogočen, da ga ne more slavna vlada zaradi „Pirkerja“ (I) od učiteljstva čisto odstraniti? Dokler bodo take razmere in tako žalostni časi na Kranjskem, je vse naše delovanje in vse pošteno prizadevanje zastoj!

Iz Goriškega, 24. dec. („Slovenščina v Goriških šolah.“ Čudno se mi dozdeva, da ni Vaš list prinesel nobenega dopisa o programu goriške gimnazije l. 1881, po katerem se pozve in razvidi, kakšno skrb ima ravnateljstvo za poduk v slovenščini. Viditi je iz programa, da je imela goriška državna gimnazija 17 učiteljev in profesorjev, med kterimi je po narodnosti 8 Slovencev. Ti poučujejo mladino v raznih predmetih po celi gimnaziji, a slovenščino so učili le trije, eden še brez skušnje. Žalibog da je med temi tremi, suplent pa potrjen za zemljepisje in zgodovino pa slovenščino, g. France Vodopivec, rojen v Dornbergu pri Gorici, umrl 30. junija t. l. Nadomestovali so njegove ure ostali profesorji, le prostovoljni tečaj za Neslovence*), kterih je bilo 23, se ni mogel nadaljevati v II. polletju, češ zaradi njegovega obolenja, kakor stoji v opazki z o k l e p o m na 14. strani tega programa. Rekel sem v o k l e p u, v dvojnem pomenu te besede, ker slovenščina je res tesno povsod še vedno v nemške spone vklenjena, da se ne more mladina dozdati še nikjer po Sloveniji v svojem milem maternem jeziku izobraževati. Temu se je po pravici čudil tudi pohlevni „Kres“ v 11. snopiču. Kdo pa je te nemarnosti največ kriv? To lahko vsak vgame, da nihče drugi, kakor ravnateljstvo, ki ima trdega Nemca za načelnika, moža ki je pomagal nedavno pri osnovi nemškega „Schulvereina“, kakor je poročala „Soča“. Potem jenja vsaka kritika za-

*) To je za Lahe in Nemece, kterih poslednjih bilo je po programu le 47, večidel uradniških sinov, potem 125 Italijanov (t. j. Furlanov in pravih Italijanov skupaj) in 164 Slovencev; torej je bilo Slovencev blizu toliko, kolikor Nemecev in Lahov skupej; in gimnazija je še vedno nemška!

stran §. 19, ako se slovenski mladini takšni „kulturoborci“ za izgojo semkaj pošiljajo. Jeli čuda, da se mora vsled tega vsako sočutje za take razmere tudi med nami prepotrpežljivimi slovenskimi Primorci ohladiti in se je že precej ohladilo? Da se je že večkrat pri obolenju kakega slovenskega profesorja na gorenji gimnaziji nauk v slovenščini opuščal, akoravno je bila slovenščina zapovedan predmet, kaže tudi eno mojih spričeval iz III. gimnazijskega razreda, na katerem stoji zapisano — namesto dotičnega reda, — opazka: „S l a w i s c s h e !) Sprache wurde nicht vorgetragen. Ordinarius m/p.“ Bog varuj pa, da bi se le ena ura nemščine opustila ali dalj časa zanemarila, tega nisem še nikdar slišal! Tudi je še to pri tem znamenito, da je naznanjena smrt in pokop ranjcega vrlega narodnega profesorja Fr. Vodopivca prav lakonično v 8 vrstah. Ko bi bil ranjki spadal h nemškemu „kulturonosnemu narodu“, bi ga bil g. ravnatelj — sporočevalec gotovo poveljeval, ter v zvezde koval njegovo nemško vednost, pridnost in sploh „deutsche Biederkeit und Treue.“ Se še namreč dobro spominjam, čeravno nimam istega programa pri rokah, kako se je zložil svoje dni nekemu, se ve da, nemškemu suplentu, tri strani dolg slavni nekrolog, a za slovenskega narodnega učitelja, ki je bil že potrjen za zgodovino, zemljepisje in slovenščino, kakor pravi isti program, ni v onih 8 vrsticah niti duha niti sluha o kaki pohvali njegove marljivosti ali kake druge lepe čednosti, brez ktere tudi ranjki ni bil. To je nemška nepristranost, da se Bogu usmili! — Poleg tega da se nemščina naši mladini čez potrebo utépa, ker se uči nemščina, ne vštevaje nemškega učnega jezika, po 4—3 ure po vsih razredih, slovenščina pa le po 2 uri in to navadno zadnje ure, kedar so dijaki že od drugih predmetov duševno utrujeni, je — hočem tudi to pa brez zamere opaziti, — za starše veliko breme poleg drugih stroškov še učnina, ki znaša na goriški gimnaziji 16 gl. za celo leto brez sprejemnine (2 gl. 10 kr.) in brez doneska za učne pomočke (1 gl.). — Svoje dni, ko je bila učnina menda 8. gl., je bila velika večina učencev oproščenih; zdaj pa jih je po istem programu plačalo popolno učnino: 174, polovico pa 9. Oproščenih pa jih je bilo manj, namreč: 159 in 14 je dalo šoli slovo, ker so šli brž ko ne pred vplačilom preč zato, ker jim je bilo kakor vbogim preveč plačati.

S to povišano učnino se namreč gg. profesorjem že itak velika plača s 5letnimi dokladami množi. *) Svoje dni mi je pravil en profesor, moj znanec, da slovenski profesorji, ki so bili tudi tedaj v manjšini, so vselej glasovali, kedar je šlo za oproščenje učnine kakega vbogega slovenskega dijaka, z „da“, a nemški, ki so bili v večini, večidel pa vsi z „ne“. Tù vidite kakšni prijatelji so ti kulturonosni nemški profesorji našej mladini in narodu, kako ga gmotno in duševno osrečujejo, da pravemu domoljubu mora srce krvaveti, ako jih od bližje pozna, kakor sem imel priliko jaz in jo deloma še imam. Kdaj bo prišel učni minister z brezovo metlo, da nadomesti nemške profesorje s takimi, kteri imajo za slovenski narod srce a ne le trebuha? Čas bi bil menda že skrajni!

*) Njim ne pobije nikdar toča ali druga učna plača, kakor vbogemu davkoplačevalecu kmetu večjih dohodka. Neki upokojeni glasoviti nemškutarski profesor ima, letos djan v pokoj, 2300 gl. pokojnine. In je samec.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. januarja.

(Mestna ubožnica.) Piše se nam: Vže pred letom razgovarjali so se naši mestni očetje, kako naj bi prestrojili ter izboljšali ljubljansko ubožnico na Karlovski cesti. Sklenili so dokaj koristnega, a ostalo je po večem vse pri starem; in vendar je zadnji čas, da mestna gosposka tū kaj stori! Zoperno je vže gledati prebivalce mestne ubožnice beračiti po ulicah in po bišab. Nekateri se ve da smejo v izgovor reči: Sila kola lomi. Dobé namreč ravno toliko denarne podpore, da lakote ne poginejo, a ne zadostno za življenje, Bi li ne bilo modrejše, siromakov manj sprejemati, pa pošteno jih z vsem preskrbeti? Ko bi se to storilo, bi jim zamogli tudi zabraniti, laziti po mestu, kar bi bilo mestni gosposki le v čast, kajti med prebivalci mestne ubožnice je lepo število mojsterskih žganjepivcev, ki bi potem svoje špirituoze navdušenosti očitno ne mogli več skazovati. Sedaj pa ni nič kaj nenavadnega v tej hiši, ako tega ali drugega mestnih ubogih na ulicah poberó ter ga domu prinesó, ker ga noge več ne nesó. Ljudje, kateri memo te hiše hodijo, pripovedujejo, da se zlasti iz doljnih prostorov mnogokrat razlega divji krik, razsajanje in ostudna kletev. Sosedje tej mestni napravi vedó tudi povedati, da so zadnji Silvestrov večer vže pozno v noč domú privlekli enega omenjenih hišnih prebivalcev, ki so ga nekje v mestu pijanega našli. Na to bilo je po noči dosti kriča in razsajanja slišati v ubožnici, zjutraj pa so v dotični sôbi našli ponočnega gоста mrtvega na tleh ležati! Je li mogoče, da se v mestni ljubljanski ubožnici godi kaj takega! Mar slavna mestna gosposka ne vé, kaj se v tej njeni napravi godi? Ali morda hiša nima gospodarja? Ljudje pravijo, da je v nji gospodarjev še preveč — pravega pa ne enega! — Čast glavnega mesta tedaj zahteva, da se tū brž in brž kaj stori!

(Božičnica rokodelskih pomočnikov) vršila se je v najlepšem redu. Obiskalo jo je mnogo odličnih prijateljev rokodelskega in obrtniškega stana, s posebno radostjo pa je bil sprejet telegrafični pozdrav vojaškega škofa Gruše z Dunaja.

(Silvestrov večer) v čitalnici bil je jako dobro obiskan in živahen, zlasti je dopadal g. Drenikov večeru prav primerni govor. Pevci so se odlikovali po stari navadi in občinstvo bilo je sploh prav veselo in zadovoljno.

(Vabilo k občnemu zboru telovadnega društva „Sokola“) v petek dne 6. januarja 1882 (sv. treh kraljev dan) dopoldne ob 1/2 11 uri v društveni telovadnici. Spored razpravam: 1. Nagovor staroste. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev treh pregledovalcev letnega računa. 5. Volitev odbora. a) staroste b) podstaroste, c) 7 odbornikov. 6. Razgovor in nasveti o Sokolovi maskeradi. 7. Nasveti posameznih društvenikov. Čestiti člani društva „Sokola“ prošeni so najljudnejše, da blagovole v mnogobrojnem številu udeležiti se omenjenega zborovanja.

V Ljubljani, 28. decembra 1881.

Za odbor „Sokola“:

Fr. Raunihar,
starosta.

Al. Legat,
tajnik.

(„Kres“) Leposlovni list „Kres“, ki ga g. prof. Sket v Celovcu prav izvrstno ureduje, ter prinaša jako mične in podučne sestavke, izhajal bo še znanprej in se priporoča vsem prijateljem lepznanskega berila. Žalibog nam politika vse moči jemlje, tako da le redko-

kedaj pridemo do literarnih razprav. Vendar bomo v kratkem enkrat objavili kritično oceno o tem našem listu. Zdaj imamo dva leposlovna lista, namreč „Kres“ in „Zvon“; to nič ne škodi; več ko se producira na slovastvenem polji, toliko več imamo literarnega blaga. Nikomur ne prigovarjamo in ne odgovarjamo, naj se naroči na ta ali oni list; naj bolje bo tisti storil, ki se naroči na oba.

(Jezičnika XIX leto,) v katerem se opisujejo J. Žemlja, B. Tomšič, Fr. Malovašič, dr. S. Klančnik, dr. J. Rogáč, J. Bonač, M. Lotrič, L. Engelman Nožarjev in Fr. Svetličič, spisal J. Marn, dobiva se v nekterih zvezkih posebej à 60 kr. v katoliški bukvarni v Ljubljani. Prilčno kaj več o tem letniku.

(„Učiteljski Tovariš“) izhaja v veči in lepši obliki, a po stari ceni 3 gld. na leto, 1 gld. 50 kr. pol leta, pri založniku R. Milicu pod vredništvom g. And. Praprotnika.

Razne reči.

— Vprašanje? O banki Sloveniji strašijo delničarje, da pride še četrto doplačevanje in sploh se še šalijo z banko delničarjem. Jeli ni moč enkrat konca banke dokončati, da vendar enkrat premine sa vselej? Kdaj delničarji dobodo par grošov nazaj, kakor se je nekdanj poročalo, in zakaj se bolj ostro ne postopa z osebami, ki konec banke zavirajo?

En delničar.

— V lavant. škofiji je umrl v. č. g. častni korar in nadžupnik v Vuzenici Anton Galuf v 81. l. svoje starost. R. I. P.!

— Ne igrajte se s puškami! Neki 14 leten hlapčič posestnika M. Peteršiča pri sv. Marjeti na Dravskem polji skazoval je sedenim otrokom neko puško ter jim razkladal, kako se baše in strelja. Ko je pa napel petelina, se puška sproži ter ravno v glavo zadene tam stoječega 6 letnega dečka, ki se takoj mrtev zgrudi na tla.

— Za popotne učitelje o kmetijstvu in živinoreji, dobila je kmetijska družba Štajarska v preteklem letu od države 2000 gld. Slovenci na Spodnjem Štajarskem od teh popotnih učiteljev niso imeli nobenega dobčka, ker nobeden izmed 9 gospodov, ki so ta poduk opravljali, ni zmožen predovati v slovenskem jeziku. In nekteri nemškutarji si drzuejo še trditi, da se Slovincem bolje godi kot Nemcem!

— Okrajni zastop v Kozjem na Štajarskem je sklenil zdravniku, ako je doktor zdravilstva in bi se tam naselil, dajati 600 gld. letne plače; ako je pa samo kiturg, dobival bi po 400 gld. na leto. To je pač dobra in posnemanja vredna misel, ker se bo število zdravnikov po deželi le pomnožilo, ako se jim odloči vsaj nekoliko gotove letne plače.

— Nasvet za pastoralne konferencije škofije lavantinske. Nasvetuje se pri prihodnih pastoralnih konferencah predlagati, naj vsako farno predstojništvo iz cerkvene blagajnice sme naročiti cerkveni glasbenik v Ljubljani; bolje plačani organisti se zavezujejo list si sami naročiti. Samo da se tudi cerkveni Glasbenik malo više ozira na stanje in zmožnosti kmečkih cerkev, kakor kedaj g. Gerbec v Liri Sionski za ovi čas; tudi navadne nedelje in vsakdanja božja služba bi se naj ne prezirala.

Poslanica.

Gospod vrednik! Dovolite mi nekoliko prostorčka v svojem listu v opravičenje zoper napade, ki so v „Narodu“ in „Politik“ na me

leteli. Nikar ne mislite, da hočem pričeti kak oseben prepir, dasiravno bi se zamoglo marsikteremu onih gospodov, ki me napadajo, očitati še veliko večih pregreh, kakor jih meni podtikajo. Ostati hočem strogo pri stvari, in če tudi nisem bogat, vendar le razpišem sledeča darila:

1. Darilo 100 gld. njemu, ki mi dejansko dokaže, da sem katerokrat zinil besedo zoper nauke sv. katoliške cerkve, ali zoper nezmotljivost papežev.

2. Darilo 100 gld. njemu, ki mi dejansko dokaže, da sem se kdaj pregrešil zoper osebo presvitlega vladarja in njegovo hišo, bodi si v besedi ali dejanji.

3. Darilo 100 gld. njemu, ki mi dokaže najmanjšo krivdo, da bi jaz ko človek ne bil storil svoje dolžnosti in po svojih slabih močeh ne branil svojega naroda v vseh primerljajih zoper navale nasprotnikov v enem ali drugem oziru, ali da bi bil skušal s tem pridobiti ali izboljšati svoj stan.

Ako se pa nijeden gospodov, ki so me na videz tako trdo prijeli, ne bode upal zaslužiti teh daril, potem si pač vsadko sam lahko naredi sodbo o tem, koliko njih napadi veljajo.

V Ljubljani 31. decembra 1881.

Josip Regali.

Izkaz

velikodušnih darov in donosov društvu zidanja nove cerkve Jezusovega Serca v Ljubljani do konec septembra 1881.

A. V natori in izvanredne:

Podoba Jezusovega Serca za veliki oltar od nekega dobrotnika v Gradu; vagon dilj od gosp. grašinskoga posestnika Fuksa v Predvoru; brezplačne vožnje so opravile srenje: Vič, Brezovica, Ježica, Vikmarje in Moste; bukove tramove od kamnoseka Vodnika.

Gosp. mestni inženir Adolf Wagner je prevzel obris, nadrobno slikanje in vodstvo cerkvenega zidanja; gosp. inženir-assistent Duffé se je pa zavezal brezplačno narediti obris in nadrobno slikanje pri zidanju misijanske hšbe.

Zraven tega je glavno vodstvo v. kr. privil. južne železnice obljubilo znižati ceno pri vožnji materijala za zidanje za kakih 2000 goldinarjev in delniško društvo „Leykam-Josefthal“ je dalo papir pisarskih in tiskarskih sort po nenavadno nizki ceni, ris po 80 soidov.

Po preč. g. kanoniku Zamejen iz pušice v stolni cerkvi 9 gl. 44 sold., Marija Milnar 1 gl., Johana Leban 50 s., neimenovana 1 gl., š. g. Gr. Jakelj, župnik v Žalini, 17 gl., Ter. Klobovs iz Loke 2 gl. 10 soldov, Neža Marovš 1 gl., neimenovana 1 gl. 36 s., neimenovana 25 s., France Santel 5 gld., kuharica iz Pamolj 80 s., Rozalija Anfol, vdova 25 s., Marija Bevee 6 gl., Hel. Braški 1 gl., Mar. Slobodnik 1 gld., Urša Kalič 1 gl., Janez Kalič 1 gl., cigararce 9 gl., Mar. Pezdin 84 s., Ana Skofie 1 gld., Liza Mihevec 1 gld., Marija Lakner 1 gl., Mar. Bevee 5 gld., Ana Obreza 5 gld., Marj. Legat 1 gld., Jera Bizjak 1 gld., Neža Luteršek 1 gl., Kutra Koren 1 gld., Urša Hrovatin in 4 hšere 5 gl., Magd. Jug 1 gl., Mar. Kramaršek 19 s., Emilija Prašek 1 gl. 20 s., Jera Prikser 28 s., Ana Erjavec 70 s., Mar. Ponikvar 20 s., Johana Gvoljšak 1 gl., delalke v cigarnici 4 gl. 80 s., neim. 1 gl. delalke v cigarnici 1 gl. 60 s., Roza 1 gld., Mar. Lakner 1 gld., Anton Erzar 1 gl., Krašovec 50 s., Mar. Knoblar 1 gl., Mar. Benedek 2 gld., Lenka Gogala 2 gl., Magd. Krašovec 1 gl., Ant. Berlogar 50 s., Polona Berlogar 50 s., Lucija Vides 1 gl., Veronika Poredar 1 gl., Terezija Fajdiga 10 gld., Ant. Ribar 2 gld. 10 s., Liza Cof 1 gld.

Po š. g. Urbančku: Frančiška Barlič 1 gl., Fr. Oražem 1 gld., milodari iz duhovnije 1. 8 gld. 50 s., Urša Poljanšek 1 gl., Urša in Miha Zavbi 1 gl., Andr. Maseelj 1 gld., Frančiška Urankar 1 gld., Fr. Udovč 1 gld., Ana Lenarčič 1 gld., Reza Podgoršek 1 gld., Marj. Barlič 1 gl., Marija Barlič 50 s., Fr. Barlič 1 gl., Lucija, Ana, Gregor, Marija Cirar 4 gl., Johana Ziberl z družino 2 gld., Neže Kok 50 s., Urša Zavbi 1 gl.

Po š. g. Janezu Škerjanec: Janez Škerjanec 1 gl., Marj. Padar 1 gl., Jožef Boštjančič 1 gl., Jož. Mezner 1 gld., Lenka Možina 50 s., Marija Barbič 40 s., Jan. Možina 20 s., Ana Snudermajer 10 s., Neža Sitar 70 s., Jezefa Beniger 10 s. (Dalje pril.)

Priznana izvrstne prave voščene sveče

iz pravega, nepokvarjenega čebelnega voska (3) prodaja

P. & R. Seemann v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.